

Temaet

Klædt på til jobbet

Fra den anden side

Indsatte underviser om, hvordan fængslet ser ud fra deres side af den låste dør

Mere og mere krævende

Den nye grunduddannelse forbereder fremtidens fængselsbetjente til at håndtere en sværere gruppe af indsatte

Ansatte i civil

Sygeplejersken, juristen og socialrådgiveren om at komme ind i jobbet med en anden uddannelse end fængselsbetjent

På omgangshøjde

En tretrinsraket skal sikre, at alle ansatte får tilbud om udvikling og uddannelse.

11

Nye elever ser kontrasterne

De første hold fra den nye grunduddannelse er godt i gang med praktik i fængslerne. 8

12

14

18

Udgiver: Direktoratet for

Kriminalforsorgen

Strandgade 100

1401 København K

Telefon 72 55 55 55. Telefax 72 55 41 90

E-mail: dfk@kriminalforsorgen.dk

Ansvarshavende redaktør: Vicedirektør

Annette Esdorf

Redaktør: Journalist Trine Smistrup (vikar)

Redaktion: Annette Esdorf (ansv.), Ole Hansen, Trine Smistrup, Lars Erik Siegmundfeldt, Jens Holm Madsen, Anne Marie Heckscher.

Skribenter i dette nummer: Jari Kick-

busch, Lars Erik Siegmundfeldt, Susanne Hildebrandt, Bettina Petersen, Karen Brygmann, Trine Smistrup.

Grafisk tilrettelæggelse: Ægir/Koefoed**Tryk:** Statsfængslet i Nyborg**Opplag:** 5.000 eksemplarer

Bladet kan også læses på

www.kriminalforsorgen.dk

Eftertryk er tilladt, når kilden angives

Forsidefoto: Ricky John Molloy og Lene

Esthave

ISSN1904-0865

Vi skruer ned for forbruget

Siden 2009 har Kriminalforsorgens økonomi været under stort pres. Vi skal derfor i 2010 og 2011 effektivisere vores virksomhed, så vi kan sikre et provenu på 45 millioner kr. Ellers vil Kriminalforsorgens samlede bevilling blive overskredet i år og næste år.

Institutionerne og dermed alle Kriminalforsorgens medarbejdere har taget udfordringen med at gennemføre besparelser meget alvorligt og lavet nogle meget professionelle dispositioner. Det er lykkedes at nedbringe forbruget væsentligt i 2010. Det sætter jeg stor pris på. Samtidig viser hele processen endnu engang, at Kriminalforsorgen formår at omstille sig. Selv i en situation, hvor det gør rigtig ondt at skulle spare.

På baggrund af landets økonomiske situation meldte regeringen i foråret ud, at det er nødvendigt at gennemføre en national genopretningsplan. Planen betyder blandt andet, at stort set alle ministerområder skal gennemføre følgende spareinitiativer:

- Besparelse på 1 procent af driftsbevillingen i 2010
- Forhandlinger med samtlige ministerområder om, hvorvidt opsparing og reservationer fra tidligere år må forbruges i 2010. Kriminalforsorgen havde i starten af 2010 opsparing og reserverede midler svarende til godt 70 millioner kr.
- Stigende besparelser på ½ procent af bevillingerne i hvert af årene 2011-2013.

SAGT OM KRIMINALFORSORGEN

"Nu har vi strammet siden 2001 der, hvor det har været nødvendigt. Der kan stadig være områder, hvor det er nødvendigt, men generelt skal det bærende i de kommende år være, at vi styrker det forebyggende arbejde."

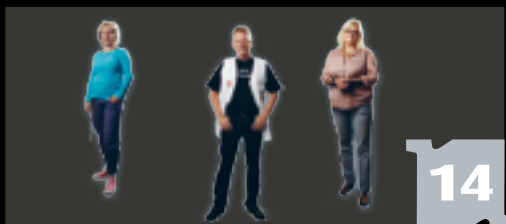
Justitsminister
Lars Barfoed til Ritzau

8

12

14

27

Efter mange drøftelser med Finansministeriet i forsommeren er det aftalt mellem Justitsministeriet og Finansministeriet, at Kriminalforsorgen friholdes for besparelsen på 1 pct. af driftsbevillingen i 2010. Det er en stor lettelse.

Forhandlingerne om, hvorvidt opsporing og reservationer fra tidligere år må forbruges i 2010, forventer jeg afsluttet i løbet af den næste måned, hvorefter der træffes en afgørelse om, hvorvidt der er behov for at implementere yderligere besparelser i Kriminalforsorgen i 2010.

Alt tyder dog på, at driftsrammerne i 2011-2013 beskæres med ½ pct. årligt. Samtidig vil der givet blive behov for yderligere initiativer for at sikre, at vi kan holde vores budget. Jeg kan derfor ikke se, at det på nogen måde kan undgås, at der skal spares yderligere i Kriminalforsorgen. Hvis den udfordring bliver tacklet med samme sindsro og kompetence som hidtil, er jeg dog ikke i tvivl om, at vi kommer i mål også med den opgave.

Forudsætningerne for Kriminalforsorgens aktiviteter vil dog forinden blive gennemgået i en analyse, der er i gang i øjeblikket. Den handler om vores kapacitet – hvor meget er der behov for – og sikkerheden i vores institutioner, især i lyset af bande-konflikten.

Ole Hansen,
vicedirektør

04 Redaktørens ord og Siden sidst

Klædt på til jobbet

- 07** Teori skal være et værktøj i hverdagen
- 09** Nye betjente: Større forskelle, end vi havde ventet
- 11** Indsatte underviser eleverne
- 12** Skolebænken skal stå tæt ved virkeligheden
- 14** Nøgler og hjerteblod
- 18** Tretrinsraket skal føre til målrettet udvikling

- 20** Info fra ledelsen
- 20** Motivation og muligheder
- 22** I den bedste sendetid
- 24** Football med formål
- 26** På vagt i Afghanistan
- 27** Medarbejdernes ord: Bettina Petersen
- 28** Grafisk set

Temaet

Godt klædt på

Den nye grunduddannelse er sprunget ud af støbeskeen, og de første tre hold elever er nu i praktik. Det har inspireret til dette temanummer om uddannelse i Kriminalforsorgen – ikke blot grunduddannelse, men også efter- og videreuddannelse og alle de andre tiltag, som udvikler os som mennesker og fagfolk.

”Klædt på til jobbet” har vi kaldt temaet, hvor du både kan møde et par næsten-grønne fængselsbetjent-elever og nogle af deres mere erfarne kolleger, der også i forskellig forstand har uddannet sig. Uddannelseschef Jørgen Balder fortæller om tankerne, der ligger bag den nye uddannelse – og han har set uddannelsesbehovene for både fængselsbetjente og andet personale ændre sig mange gange, eftersom han fejrer 40 års jubilæum i Kriminalforsorgen den dag, dette blad udkommer.

Hvad sker der når vi lærer? ”Så lærte jeg også noget i dag,” siger vi – men gjorde vi? Hvad får én til at blive bedre? Hvad sker der, når erfaring bliver til viden?

Det er nemt at checke, om en smed kan svejse eller ej, men når det handler om mindre håndgribelige emner, er det svært at måle og veje, om man lærer og udvikler sig. Somme tider kan få dages kursus være lige dét, der kickstarter en stor udvikling – andre gange sker udviklingen mere umærkeligt, og man kan pludselig konstatere, at man har lært nyt uden at tænke over det og nu kan håndtere sit arbejde bedre end tidligere.

Jeg sad en dag på Kriminalforsorgens Uddannelsescenter og læste i gamle, støvede oplæg om fængselsbetjent-uddannelsen gennem de sidste 100 år. Det gav et interessant billede af, hvor forskelligt man har betragtet fængsler og indsatte gennem tiderne.

Fængselsbetjenten i 1960 var en anden, end han eller hun er i dag – og deraf kan man logisk udlede, at fængselsbetjenten i 2030 vil være en helt tredje. Samfundsudviklingen og ”tidsånden” spiller ind på de krav, der stilles til os i alle fag – foruden at der hele tiden kommer nye redskaber og ny viden. Det er en velkendt kliché, men også en aktuel nødvendighed, at ”man skal lære, så længe man lever”.

Trine Smistrup, redaktør

Vikar for Via Christensen, som er tilbage fra næste nummer.

Museumsmedarbejder Jane Bruun Pedersen viser en attrappistol fra Horsens Statsfængsel for publikum.

Fængselsbetjent på en eftermiddag

Mange hundrede børn har i sommerens løb fået titel af ”æres-fængselsbetjent” på Horsens Museum. Museets sommerjagt, hvor børnene skulle fange syv berømte indsatte, har været en stor succes, fortæller museumsinspektør Maria Berg Briese.

”Det skal helt sikkert gentages i en eller anden form næste år,” siger hun.

Gennem jagten skulle børnene løse forskellige opgaver, der viste noget om at sidde i fængsel – og hvis de gennemførte, fik de et æres-fængselsbetjent-diplom, som de selv kunne sætte et stort og imponerende stempel på.

Museet har gennem hele sommeren vist forskellige genstande frem fra den store fængselssamling, som blev overdraget fra Kriminalforsorgen i januar. To gange om ugen har medarbejdere fra museet vist specielle genstande frem og fortalt deres historie.

”Vores to udstillinger fra fængslet bliver stående året ud, og hvis man kommer en gruppe, kan man få en rundvisning,” siger Maria Berg Briese. Hun er ellers stadig optaget af at tømme det gamle statsfængsel og overveje, hvordan de forskellige værksteder og ting en dag skal vises for publikum.

Museet planlægger blandt andet en stor udstilling om tidligere justitsminister Alberti næste år, hvor det er 100 år siden, at han blev indsat i Horsens Statsfængsel, dømt for underslæb og dokumentfalsk.

Louise Adrian får fornem pris

Lederen af Fangekoret, Louise Adrian, har modtaget 200.000 kroner samt titlen ”en sympatisk kværlulant” af Den Georgbruunske Fond. Louise Adrian tildeles æren for sin vedholdenhed gennem 15 års arbejde med Fangekoret i Vridsløselille Statsfængsel lyder begrundelsen.

Fangekoret har gennem årene besøgt 150 danske kirker. Koret trækker fulde huse og synger egne sange om deres liv og små historier om livet bag tremmer.

OL i Ringe

De nye udendørsarealer i Statsfængslet i Ringe kom til deres ret, da der i august var OL med sportsaktiviteter gennem en hel uge på fællesarealerne.

De indsatte viste stor interesse for at være med til aktiviteterne, og fem hold gik til aktiviteterne med ildhu. Der blev konkurreret i høvdingebold, volleyball, atletik

med løb og længde- samt højdespring – men også i mere utraditionelle sportsgrene som stærkmandskonkurrence og mælkekestestabling.

Ugen sluttede med fodboldturnering og en fælles grillaften, hvor præmierne blev uddelt til de energiske, men sikkert trætte deltagere.

VÆK MED MOBNING

For mange af Kriminalforsorgens medarbejdere bliver udsat for mobning, viste trivselsundersøgelsen. Mange tjenestesteder arbejder på at nedbringe problemets omfang, og nu er Kriminalforsorgens overordnede mobbepolitik fra 2004 blevet revideret og har fået titlen "Forebyggelse og håndtering af mobning i Kriminalforsorgen".

Vejledningen skal give inspiration til det lokale arbejde med at udarbejde en anti-mobbepolitik.

Den er primært henvendt til lederne i Kriminalforsorgen, men også medarbejdere, der bliver mobbet eller er vidne til mobning, kan hente inspiration.

Vejledningen udsendes til alle tjenestesteder som en pjece, der indeholder hovedbudskaberne fra vejledningen og giver nogle gode råd til at komme mobningen til livs i hverdagen.

Amerikansk jazz i arresthuset

De indsatte i Arresthuset i Århus kunne tygge frokosten i takt en sommerdag i juli, da arresthuset fik besøg af det amerikanske jazzband "Synthesis". Orkesteret spillede på gårdtursarealet, og køkkenet havde i dagens anledning byttet den varme mad ud med en sandwich, så flest muligt kunne følge musikken i det fri.

Orkesteret var i Danmark i forbindelse med Århus Jazz-festival, og arresthuset havde fået tilbudt en gratis koncert med det 25 mand store orkester.

HONNING PÅ LYG

To af pensionen Lyngs medarbejdere – de pædagogiske assistenter Klaus G. Knudsen og Kenneth Lund – er begge i deres fritid inkarnerede bi-avlere. Det sidste års tid har denne kompetence været brugt i arbejdstiden for at starte honningproduktion på pensionen.

Et gammelt hønsehus har ændret status til bi-hus, hvor det nødvendige grej i form af slynge med videre er monteret. I slutningen af juli var det så tid til at slynge tavlerne med årets honing, og bierne havde kvitteret med en udmærket høst. Udbyttet blev ca. 140 glas honning, som ikke kan kategoriseres som andet end ægte Lyng-honning.

De to sagkyndige hjælper gerne andre interesserede i systemet til at komme i gang med lignende projekter.

Når straffen rammer dem ved siden af

Kristian på 12 har mange gange besøgt sin far i fængslet. Det synes han er okay, fortæller han til de to forskere, der har undersøgt fængselstraffes påvirkning af de indsatte børn. "Bare ikke, når det er nogen af de stride, som er på arbejde. Så er det dumt, fordi, jamen så må man få en tegning med ind, og så må man ikke næste gang. Så må man ikke tage en gave med ind, og så måtte man

alligevel godt have haft noget med, og så er det vildt ærgerligt."

Peter Scharff Smith og Janne Jakobsen fra Institut for Menneskerettigheder har udgivet den første forskningsbaserede belystning af, hvordan det er at være barn af en fængslet i Danmark.

Bogen "Når straffen rammer uskyldige" er på 324 sider og koster 249,95 kr.

Klædt på til jobbet

Peberspray som udrustning, flere indsatte fra Balkan, "noget-for-noget"-politik. Rækken er lang af emner, som ikke var aktuelle for ti år siden, men som en ansat i Kriminalforsorgen skal vide noget om og forholde sig til i 2010.

"Klædt på til jobbet" har vi kaldt dette tema om personaleuddannelse, og det har ikke spor med uniformer og slips at gøre. Vi sætter spotlight på, hvordan man får og vedligeholder de kvalifikationer, der sætter én i stand til at passe et job med stadig større udfordringer.

Tematet »

Teori skal være et værktøj i hverdagen

Engang kunne man lære et fag ved at gå bag efter en erfaren mand og efterligne ham. Men arbejdet med mennesker kræver i dag et helt andet fundament af viden og teori, siger formanden for de danske professionshøjskoler.

☛ "Hvad skal man med en sygeplejerske, der kan citere Habermas, men ikke kan lægge en forbindelse?" Man kan høre på Laust Joen Jakobsen, at han både har hørt og stillet spørgsmålet mange gange før.

Det er et spørgsmål, der nærmest er blevet symbolsk for debatten om den større del af skoleophold og teori, der er kommet i uddannelserne til mange praktiske fag. Men teori og praksis må ikke gøres til en modsætning, siger Laust Joen Jakobsen: "Den helt store udfordring lige nu er at skabe uddannelser, der balancerer rigtigt mellem teori og praksis."

Som formand for rektorkollegiet for de danske professionshøjskoler har han et skarpt blik på uddannelser til fag, hvor det praktiske arbejde er i centrum – fx lærere, pædagoger, radiografer og tegnsprogstolkere.

Også den nye uddannelse til fængselsbetjent har fået flere skoleuger og en klarere uddannelsesprofil. Men hvorfor går udviklingen i den retning?

"I dag møder de ansatte mere og mere komplekse og svære situationer i relationsarbejdet, altså arbejdet med mennesker, og det gælder selvfølgelig også i Kriminalforsorgen. Derfor skal folk også have et bedre grundlag at stå på. Samfundet har jo i mange år bevæget sig væk fra mesterlæren. Vi tror ikke mere på, at man bare kan gå bag efter nogen og lære et fag på den måde."

Pointen i det teoretiske input skal være, at det gør en medarbejder bedre til at håndtere det praktiske arbejdes udfordringer.

"Teorien skal give sammenhæng – give en

forståelse af verden, som man ikke bare lige samler op i hverdagen. Den skal gøre én bedre til at tænke over sin egen praksis. Det må en fængselsbetjent have brug for hver eneste dag – at tænke over 'Hvad gjorde jeg rigtigt og forkert? Hvordan kunne jeg have gjort det anderledes?' Så er det vigtigt, at man kan hente svaret både i sin egen erfaring, hos sine kolleger og i teorien."

Uddannelserne skal give eleverne det værktøj – men samtidig erkender de fleste, at en elev eller studerende ikke bare er fiks og færdig på sidste skoledag.

"I arbejdet med mennesker bliver man aldrig færdig – man er i en konstant læreproces. Uddannelserne kan gøre eleverne så klar som muligt, men de kan ikke være forberedt på alt."

Derfor er en forbedret grunduddannelse heller ikke svaret på alle spørgsmål, mener Laust Joen Jakobsen:

"God ledelse er rigtig vigtigt – både for de unge og de erfarne. Det er også afgørende, at de mere erfarne kolleger er imødekomende over for de nye og viser interesse for, hvad de har lært på uddannelsen."

At få uddannelse, praksis og teoretisk værktøj til at spille sammen har et højere perspektiv, mener han:

"Hvis det lykkes, kan man udvikle kvaliteten af sit fag – hvilket fører til et løft af professionen – hvilket fører til et løft i velfærden. Det er sådan, vi får skabt alt det, vi gerne vil. I disse fag udfører man et demokratisk velfærdsarbejde, ligegyldig hvor man er i perlerækken."

Laust Joen Jakobsen er rektor for professionshøjskolen UCC i København og formand for professionshøjskolernes rektorkollegium.

– Større forskelle end vi havde ventet

Den ene arbejder bag grønne, levende hegner i Sdr. Omme, den anden bag grå, høje mure i Herstedvester. Et halvt år inde i uddannelsen har to nye elever oplevet mange kontraster.

📺 For Susan var det en pigedrøm. Fra 15-årsalderen har hun villet være fængselsbetjent, og selv om hun blev logistikøkonom først, var drømmen der stadig.

For Jan blev fængselsbetjentuddannelsen et spring ind i noget helt nyt, da han efter 11 år som trafikkoordinator i SAS mistede jobbet i en sparerunde.

Susan Gjessø Ravn på 30 og Jan Helmert på 42 sad i salen, da der 4. januar blev budt velkommen til den

”At begynde med skoleophold betyder, at man kommer i praktik med noget i bagagen og har mere selvtillid,” siger Susan Gjessø Ravn, fængselsbetjentelev i Statsfængslet ved Sdr. Omme.

nye uddannelse. Et par uger efter var de nogle dage i det fængsel, hvor de senere skulle i praktik.

”Og det føltes SÅ rigtigt,” sagde Susan, da hun var tilbage på KUC efter sine dage i Sdr. Omme. Hun var tiltrukket af det menneskelige i jobbet: ”Jeg kan ikke redde verden, men måske kan jeg hjælpe én. Jeg har haft nok at gøre med papkasser og kabler i mit gamle job – her handler det om at være der for mennesker, der har haft det svært.”

Jan havde været nogle dage i Herstedvester: ”Jeg har en god mavefornemmelse, men jeg ved, at det er et svært sted med et belastet klientel – det er derfor, jeg har valgt det. Der er nok store forskelle på mulighederne i åbne og lukkede fængsler. For mig er det vigtigste også den menneskelige relation i jobbet – men jeg forventer, at der vil være et stort psykisk arbejdspress.”

Venskabelige toner

For begge var introduktionsdagene det første besøg ”på gangene” i et fængsel.

Nogle måneder senere er fængselsarbejdet blevet hverdag, og de færdes stedkendt mellem bygningerne på de to praktiksteder.

I Sdr. Omme vinker et par indsatte til Susan, da hun går fra vagten ned ad stien mod sin afdeling.

”Jeg stortrives,” opsummerer hun de foreløbige erfaringer. ”Det føltes bare helt naturligt, da jeg startede, og mange af mine bekymringer var helt unødvendige.”

Hun er med i det meste af det daglige arbejde – morgenvækning, medicinuddeling, sagsbehandling og løsning af daglige småproblemer. Opgaver som fx ledsaget udgang, hvor der er sikkerhedsproblemer, må vente til næste år.

”Jeg får lov at være elev, og jeg kan heller ikke alle paragraffer og love på rygraden. Jeg beder også kolleger om at læse mine ting igennem, for det er jo andres liv, man har med at gøre.”

Susan skal en tid til Statsfængslet Midtjylland for at prøve arbejdet i et lukket fængsel, og eleverne fra de to fængsler har haft fælles uddannelsesdage. Det overraskede hende, hvor forskellige vilkår de havde:

”Vi kunne fortælle hinanden om forskellige arbejdsmåder og -opgaver, fx har de meget mindre sagsbehandling. Til gengæld var eleverne fra det lukkede fængsel overraskede over, hvor fri tonen var hos os.”

For i Sdr. Omme er tonen mellem ansatte og indsatte venskabelig, selv om det er helt klart, hvem der er hvem.

”Man får en gang røg, og man skal kunne gi’ tilbage

"Undervisningen på skolen har gjort mig mere bevidst om kommunikationen med de indsatte og fx bedre til at nedtrappe konflikter," siger Jan Helmert, fængselsbetjentelev på Anstalten ved Herstedvester

1. UDDANNELSESÅR

10 uger	Undervisning på uddannelsescenteret (fra begyndelsen af uddannelsesforløbet)
4 uger	Oplæring på praktikstedet
36 uger	Praktisk uddannelse (med fire ugers lokalt/regionalt kursus indlagt)

2. UDDANNELSESÅR

10 uger	Undervisning på uddannelsescenteret
42 uger	Praktisk uddannelse (med to ugers lokalt/regionalt kursus indlagt)

3. UDDANNELSESÅR

10 uger	Undervisning på uddannelsescenteret
13 uger	Praktisk uddannelse (med to ugers lokalt/regionalt kursus indlagt)
3 uger	Afsluttende projekt
26 uger	Praktisk uddannelse

Nogle er jo bedre end andre til at kalde en spade for en spade."

igen. De indsatte skal jo lige prøve én af – men det skal de med alle."

Som et gammelt ægtepar

På sædelighedsafdelingen på Herstedvester, hvor Jan er på vagt, er der en anden slags røg.

"Du skal lukke døren, når du ryger på cellen," siger han bestemt til en ung indsat, fra hvis celledør tobakståger siver ud på gangen. Så lidt mildere i tonen: "Det er der nogen, der har fortalt dig, ikke? Du ved det godt?" Den indsatte nikker mut.

Jan har været på flere andre afdelinger og bemærket, hvor forskellige afdelingerne kan være inden for samme fængsel.

"På sædelighedsafdelingen er der stor udskiftning af indsatte, ingen er her ret længe. Men andre afdelinger har nærmest ingen udskiftning, de indsatte har ingen dato for, hvornår de skal ud, og det giver en bestemt atmosfære. Ansatte og indsatte har opbygget deres egen indbyrdes tone som et gammelt ægtepar – hård, men også med en slags humor. Det er en menneskelig tone og også et forsøg på at få det bedste ud af en temmelig håbløs situation – men den er ikke let at falde ind i, når man er ny."

Kulturen er forskellig mellem afdelingerne, og man bliver set an, når man kommer ind et nyt sted.

"Så må man prøve at finde ud af, hvordan tingene kører der – og så lære af de gode vaner og undgå de dårlige.

Mere selvtilid

Både Jan og Susan er glade for de ti ugers skoleophold før praktiktiden. Især timerne om kommunikation ligger i baghovedet i dagligdagen.

"Jeg tænker meget på ikke at love noget, jeg ikke er sikker på at kunne holde," siger Susan. "Og på altid at give et begrundet svar, så der er klarhed – også selv om svaret er negativt."

Jan har også fokus på kontakten og støtten til de

MIG OG MIN UDDANNELSE

NINA GREVE, VÆRKMESTER, NYBORG

Nina Greve læser arabisk sprog og kultur på Syddansk Universitet i Odense efter at have deltaget i arabisk-undervisning i tre år internt i fængslet. Vil fortsætte studiet, især for at blive bedre til sproget, så hun fx kan hjælpe indsatte med oversættelser.

"Jeg begyndte at lære arabisk, fordi jeg var nysgerrig – men også, fordi jeg var irriteret over, at de indsatte for kunne stå og snakke ved siden af mig, uden jeg kunne forstå noget. Der er mange arabisk-talende her i skurderiet, og jeg får meget positive reaktioner. De indsatte spørger, hvad jeg har lært og tilbyder at hjælpe mig.

Studiet er både om sprog og kultur, og det sproglige er tilpasset, så man lærer den slags sprog, man faktisk har brug for i sit arbejde. Kultur-delen hjælper mig til at forstå de indsatte opførsel og reaktioner – fx at de er mere kærlige over for hinanden, også mændene, end danskerne, fordi det er almindeligt i den arabiske kultur."

SÅDAN BLIVER MAN FÆNGSELSBETJENT I DE NORDISKE LANDE

DANMARK

- Uddannelsen varer tre år
- Løn under uddannelsen
- Uddannelsen består af en vekselvirkning mellem teori og praksis. Teoridelen udgør cirka en tredjedel og praksis to tredjedele af uddannelsen
- Krav for optagelse: Minimum 21 år, lovlighed, studiekompetence svarende til gymnasium eller erhvervsuddannelse, fysisk test og personlighedstest

NORGE

- Uddannelsen varer tre år, hvoraf det sidste består af pligtjeneste på et fængsel
- Første år er et teoriår på Kriminalomsorgens uddanningscenter, og andet år er et praksisår på et fængsel
- Løn under uddannelsen
- Krav for optagelse: Minimum 21 år, studiekompetence eller erfaring med at arbejde med mennesker, modenhed, mindst et års erhvervs erfaring, aftjent værnepligt eller dokumenteret fritagelse (mænd), kørekort til personbil, fysisk test

SVERIGE

- 20-28 ugers uddannelse – heraf fem ugers praktik – efter ansættelse
- Løn under uddannelsen
- For at blive optaget/ansat kræves eftergymnasial kompetence inden for det samfunds- eller adfærdsvidenskabelige område eller tilsvarende generel livserfaring
- Der kræves ligeledes psykisk stabilitet og god fysik, men der er ingen alderskrav
- Inden optagelse skal man gennem en personlighedstest og en personlig samtale

FINLAND

- Cirka et års uddannelse, vekslede mellem teori og praksis
- Optagelse på uddannelsen kræver, at man består en skriftlig prøve og en fysisk test samt bedømmes egnet ved et personligt interview
- Løn under størstedelen af uddannelsen
- Mulighed for at tage bachelor eller master i straffuldbyrdelsesområdet på Laurea erhvervsuniversitet

Research: Karen Clausen

... Større forskelle end vi havde ventet

indsatte: "Jeg er blevet bedre til at nedtrappe konflikter og til at tale direkte og beskrivende og så slutte dér. De indsatte gør stort set altid, som man siger – men når vi taler sammen, er jeg bevidst om at gøre det på en måde, hvor de ikke taber ansigt."

De ti uger på KUC har også haft en betydning, der er lidt sværere at sætte fingeren på.

"Man kommer lidt mere som sig selv, når man begynder i praktik," siger Susan. "Man har noget med i bagagen og kan stille spørgsmål på en bedre bag-

grund. Det giver også selvtilid, at man ved noget på forhånd."

"Man er selvfølgelig lidt naiv på skolen," siger Jan. "Men de ti uger giver tid til at tænke over jobbet og finde en stil. Praktikvejlederen siger i hvert fald, at vi stiller andre spørgsmål end før, og at han virkelig har fået kam til sit hår."

Ti ugers skolestart er også tilstrækkeligt, er de enige om. "Nok er nok," siger Susan. "Lang tid, når man ikke ved præcis, hvad man går ind til," siger Jan. Men de glæder sig til at komme tilbage til de ti uger i Birkerød på andet uddannelsesår.

"Det bliver sjovt at møde de andre, for til den tid har vi jo alle fået en masse erfaringer," siger Jan.

"Det er bare lang tid at være væk herfra," sukker Susan.

MIG OG MIN UDDANNELSE

MICHAEL DAHL, FÆNGSELSBETJENT, ARRESTHUSET I SØNDERBORG
Michael Dahl deltog i kurset Full Engagement, hvor deltagerne lærer at finde de områder, der giver overskud og engagement i hverdagen. Kurset varer to dage og bliver fulgt op i tremandsgrupper i mindst et år efter kurset. Tilbuddet har kørt som pilotprojekt og bliver i fremtiden muligt at arrangere på de enkelte tjenestesteder.

"Jeg kan mærke, at jeg har fået meget mere energi, både i jobbet og privat. Jeg ville gerne tabe mig og var egentlig allere-de i gang, men kurset gav supergode værktøjer. Det fokuserede på sundhed som det grundlæggende, og vi levede efter det på kurset med motion og sund mad."

Kurset blev tilpasset til det, hver enkelt ville arbejde med – jeg kom af med en dårlig vane med altid at have mobiltelefonen ved hånden, andre havde et mål om at være en sødere ægtefælle, andre at holde op med at ryge. Vi følger hinanden i en gruppe på tre mand og holder hinanden fast på vores mål.

Instruktørerne var et par jægersoldater, og jeg var måske lidt skeptisk på forhånd, men de var rigtig gode, inspirerende og engagerede. Det er utroligt, at et så kort kursus kan have så stor virkning."

Skoleugerne på KUC gav godt grundlag, siger Susan G. Ravn og Jan Helmert.

Indsatte underviser eleverne

Kan fremtidens fængselsbetjente lære noget af de indsatte? Eleverne på Kriminalforsorgens Uddannelsescenter bruger en dag på at lære, hvordan deres beslutninger ser ud fra den indsattes synsvinkel.

☐ På Kriminalforsorgens Uddannelsescenter, KUC, har man siden januar i år inviteret indsatte til Birkerød for at undervise fremtidens fængselsbetjente i, hvordan de oplever den svære balancegang, som forholdet til personalet kan være. Uddannelseskonsulent Louise Aagaard Larsen forklarer, at eleverne fx kan have svært ved at gennemse en celle hos en indsat, som de måske lige har haft en god personlig samtale med.

»Derfor er det vigtigt, at eleverne kan reflektere over den dobbeltrolle, de har som fængselsbetjente. På den ene side skal de motivere, støtte og vise omsorg, og på den anden side skal de udføre sikkerheds- og kontrolmæssige opgaver.«

Gør en forskel

Undervisningen forløber over en hel dag, og som ny fængselsbetjent kan man lære meget af den indsatte erfaringer, fortæller den 26-årige elev, Jesper Kern Lund. Han havde været i praktik i et år, da han deltog i undervisningen.

»Det er fedt at få sat ord på mange af de ting, man går og tænker over, når man er på arbejde. Hvis vi skal kunne andet end at lukke og låse celledøren, når der er problemer, er det vigtigt, at man lærer at forstå, hvem det er, man har med at gøre.«

Den indsatte opfordrede bl.a. eleverne til at skride ind, før problemerne på afdelingerne vokser sig store. Jesper bed specielt mærke i en diskussion om, hvordan man som betjent skulle reagere, hvis man fx overhørte en telefonsamtale, hvor en indsat gav udtryk for, at han ville flygte. Jesper er overbevist om, at han tidligere ville være tilbøjelig til at afvente, om den indsatte ville gøre alvor af det.

»... men nu ville jeg spørge, om vi skulle tage en kop kaffe på kontoret, og så ville jeg fortælle ham om konsekvenserne ved at stikke af,« fortæller Jesper Kern Lund. »På den måde ville han måske undgå at få en dom mere, jeg ville undgå at skrive en rapport, og derudover ville jeg få et bedre forhold til den indsatte ved at tage snakken.«

Et spørgsmål om autoritet

Louise Aagaard Larsen forsikrer, at undervisningen med indsatte ikke er sat i værk, fordi der på KUC er en forestilling om, at personalet ikke snakker med de indsatte i Kriminalforsorgens institutioner.

»Ude i fængslerne er der bare nogle ting, som den indsatte ikke vil kunne sige. Her har betjentene jo en bemyndigelse, og de indsatte skal tænke på forholdet til deres medindsatte. Med den her form for undervisning skaber vi rammerne for et ligeværdigt møde, hvor både eleverne og den indsatte føler, at de bidrager med noget.«

Den opfattelse deler Jesper Kern Lund, som heller ikke kunne forestille sig lige så ærlig snak med en indsat på sit praktiksted.

»Den indsatte sagde det selv meget fint: at lige meget hvor nært et forhold vi har til dem, så vil nogle af dem altid forsøge at tage røven på os. De vil altid forsøge at gemme hashen der, hvor vi ikke leder. Sådan er det bare.«

En indsat fortæller eleverne om, hvordan hverdagen i fængslet ser ud fra de indsattes side. De giver svar på nogle spørgsmål, der kan være svære at stille på praktikstedet.

GENNEM NÅLEØJET

Tal om de nye elever (juni 2010):
1224 ansøgninger er modtaget til den nye uddannelse
233 har bestået den fysiske test
104 har gennemført et interview
79 er vurderet egnede til ansættelse
63 er blevet ansat i et fængsel
25 af de ansatte er kvinder og 38 mænd

Noget gemt i
skosnuden?

Skolebænken skal stå tæt ved virkeligheden

Nær sammenhæng mellem skole og praktik er det vigtigste i den nye uddannelse til fængselsbetjent. Sådan ruster man bedst eleverne til en hverdag med mange ansvarsområder og et svært klientel.

”Det kræver en god uddannelse at være dansk fængselsbetjent,” siger uddannelseschef Jørgen Balder.

De første to hold er sendt i praktik og det tredje på vej. Den nye fængselsbetjentuddannelse ruller, og uddannelseschef Jørgen Balder på Kriminalforsorgens Uddannelsescenter (KUC) er godt tilfreds med endnu et nøk fremad i arbejdet med at gøre fængselsbetjentene godt kvalificeret til et job med flere og flere krav.

”Det kræver en god uddannelse at udføre det, som de danske fængselsbetjente skal,” siger Jørgen Balder. ”De har et meget større arbejdsområde end betjente i mange andre lande. Den nye uddannelse er en logisk følge af, at opgaverne er blevet mere og mere komplekse. Opgaverne handler ikke bare om sikkerhed, men også om behandling, fritidsaktiviteter, handleplaner – hele spektret omkring de indsatte.”

Uddannelsen består stadig først og fremmest af praktisk arbejde i et fængsel. Men der er blevet mere tid på skolebænken end før. Hvert år af uddannelsen

begynder med et ti ugers skoleophold, og der er også lagt uddannelsesuger ind i praktikforløbene.

Men det vigtigste – og den største udfordring – i den nye uddannelse har været at sikre en nær sammenhæng mellem det, eleverne lærer i praktikken, og det, de lærer på skolen, siger Jørgen Balder.

”Grundsynet i den nye uddannelse er, at praktikken er det vigtigste redskab til at udvikle elevernes kompetencer. Teorien er så en forudsætning for, at de kan gøre det rigtige. Hvis de fx er med til en varetægtsfængsling, skal de kende reglerne, vide noget om både retssikkerhed og psykologi – foruden at de skal vide, hvordan de afhjælper de forskellige problemer, arrestanten har med fx familie, hund eller bolig.”

Uddannelse efter mål

KUC har udviklet flere nye redskaber for at sikre, at sammenhængen mellem skole og praktik kommer til

Problembaseret læring i praksis

Hvad har den lille løvebamse i maven? Hvor lang må snoren i joggebukserne være? Må man have en mobiltelefon med, hvis der ikke er SIM-kort i? På KUC får eleverne udleveret en taske fuld af ting, som en indsat kunne have med tilbage til fængslet efter udgang.

Opgaven er så at få sorteret det forbudte fra det tilladte ved hjælp af genstandsbekendtgørelsen. Ved selv at finde løsningerne på konkrete problemer husker de reglerne bedre, end hvis de havde hørt dem remset op i et langt foredrag.

at fungere. Hver elev har en uddannelsesbog med en detaljeret liste over, hvad han eller hun har lært, og hvilke nye mål der venter. Et korps af praktikvejledere er opbygget til at støtte eleverne og holde dem fast på målene. Og i hvert uddannelsesfængsel holder en koordinator overblik og sørger for tilbagemelding til uddannelseskonsulenterne i Birkerød.

I skoletiden på KUC er det praktiske arbejde også i centrum og fængselshverdagen aldrig langt væk i bevidstheden. Meget af undervisningen foregår med den metode, der hedder "problembaseret læring", hvor eleverne skal løse et problem ved hjælp af teorien i stedet for bare at høre et foredrag om den.

"For det er simpelthen den bedste måde at lære på," siger Jørgen Balder. "Vi lærer dem at løse problemer – og jo flere løsninger, man selv finder, jo mere lærer man."

Pres på jobbet

Klientellet i fængslerne er et andet i dag end for ti år siden. Det skal den nye uddannelse også tage højde for:

"I dag er de indsatte en meget mere kompleks gruppe end før. Der er international kriminalitet og bandeproblematiske, mange er behandlingskrævende med misbrugsproblemer o.l. Der er forholdsvis flere med anden etnisk baggrund end dansk – med de udfordringer, det giver. Vi har også i dag et vanskeligere klientel, fordi kriminalpolitikken har ændret sig. Når flere og flere straffes med fodlænke, så er det typisk dem med mange forskellige typer af problemer, der bliver tilbage i fængslerne. Det er den gruppe mennesker, vores ansatte skal uddannes til at arbejde med."

Det betyder, at uddannelsen skal give indblik i em-

ner fra sikkerhed til psykologi og samfundsforhold. Men det er lige så vigtigt, at eleverne får indblik i sig selv, understreger Jørgen Balder:

"Arbejdet kan være hårdt på det personlige plan, og derfor skal de også have flere værktøjer, så de kan holde til jobbet og passe på sig selv og hinanden."

Elever på udveksling

Arbejdet med den nye uddannelse er ikke slut endnu. Først om godt to år kan Hold 1 tage den hvide clips af skulderstroppen som de første afgangselever, og der skal sikkert justeres undervejs. "Vi bygger broen, efterhånden som vi går over den," som Jørgen Balder udtrykker det.

KUC-lederen ser tilbage på et effektivt, positivt og ind imellem turbulent forløb med udviklingen af den nye uddannelse. Mængden af modstand mod det nye har været begrænset, synes han:

"Holdningen 'Hvor svært kan det være' findes selvfølgelig, men vi har ikke mødt det så meget. Vi kom hurtigt ud over diskussionen om akademisering, for der bliver jo netop lagt rigtig meget vægt på praksis i den nye uddannelse."

En opgave, der venter, er at opbygge samarbejdsgrupper af forskellige fængsler og arresthuse, så eleverne i løbet af uddannelsen kan få erfaring med arbejdet på flere typer af tjenestesteder.

"Det bliver en stor fordel, både uddannelsesmæssigt og økonomisk," siger Jørgen Balder. "Eleverne kommer til at se, at arbejdet kan foregå på flere måder. Vi har godt af at udfordre vores egen kultur lidt, også de lokale kulturer, som let bliver lidt fastlåste. Den nye uddannelse er jo ikke til et specielt fængsel, men en helhedsuddannelse til Kriminalforsorgen som sådan."

MIG OG MIN UDDANNELSE

PIA BAADE, SYGEPLEJERSKE, AALBORG ARRESTHUS

Pia Baade deltog i pilotprojekt for fængselsbetjente om særligt krævende indsatte. Kurset er i tilpasset form blevet et fast tilbud i Kriminalforsorgen. Det består af i alt fem undervisningsdage om psykisk sygdom, misbrug og om indsatte med anden etnisk baggrund. Derefter er der mulighed for tre dages praktik på en ekstern institution med samme målgruppe.

"Manu Sareen, der underviste om dem med anden etnisk baggrund, var fantastisk. Jeg fik en bredere forståelse af, hvad der sker dér, hvor de drenge render rundt – det var rigtig godt."

Jeg har været uddannet i 20 år, men jeg har ikke beskæftiget mig med det psykiatriske siden elevtiden. Der var undervisningen i pilotprojektet ikke konkret nok, men det er vist ændret siden. Vi får jo psykisk syge ind i arresten, selv om de ikke skal være her. Vi har brug for at vide helt konkret, hvordan man finder ud af, om nogen er fx psykotisk, og hvordan vi skal tackle det – hvad er typisk for sygdommen, og hvad kan vi gøre med de midler, vi nu har?"

Nøgler og hjerteblod

Mødet med fængselskulturen er ofte overvældende for Kriminalforsorgens civile nyansatte, og de skal lære meget nyt. En gruppe lederstuderende vil nu forbedre introduktionsforløbet for det u-uniformerede personale.

☛ Det kan være svært at falde til i fængslernes nøglekultur blandt indsatte med kulsorte generalieblade. Specielt for det civile personale. De starter ofte med et brændende socialt engagement, men uden kendskab til eksempelvis sikkerheden i et fængsel. Derfor er en gruppe studerende på Kriminalforsorgens Lederuddannelse (KL) gået i gang med at lave en analyse, som i sidste ende skal give nye u-uniformerede medarbejdere en blødere start.

Susanne Mose Holm, som er med i gruppen, er til daglig souschef for undervisningen på Statsfængslet i Ringe, og hun har ligesom mange andre civile medarbejdere gjort sig sine første erfaringer ved at træde forkert.

"Engang blev jeg overfuset af kollega, fordi min alarm sad forkert. Men jeg havde altså ikke fået at vide, hvordan den skulle sidde. Så hvor skulle jeg vide det fra?" spørger Susanne Mose Holm og fortsætter:

"De civile er ofte en udskældt personalegruppe, for vi ved ikke nødvendigvis noget om orden og sikkerhed ... Derfor vil vi bl.a. lave et materiale til fængslernes lokale intranet, hvor nye ansatte kan se deres introplan, og hvor de kan læse alle de mange oplysninger, som de skal have, når de lige er startet."

Den rette støbning

Udviklingschef i Udviklings- og controllerenheden, Lars Thuesen, følger de lederstuderendes arbejde med stor interesse. Han tilføjer, at der i Direktoratet også er fokus på selve ansættelsen af de civile. De skal nemlig – ligesom fængselsbetjentene – være af den rette støbning, specielt hvis de skal arbejde i de lukkede fængsler.

"De civile skal værdimæssigt have en menneskelighed og en empati, men samtidig skal de kunne tage de svære beslutninger og kunne kommunikere dem. Hvis de kun har hjerteblod, så tror jeg, at de går ned på det på et tidspunkt," siger Lars Thuesen.

Susanne Mose Holm er enig:

"Når jeg ansætter lærere, vil jeg helst have nogen, som har noget erfaring. Den dér sprudlende tilgang med; så går vi lige ud i det gode vejr og spiller fodbold eller skriver et digt ... det kan man bare ikke, når man arbejder i et fængsel. Og det bliver man nødt til at acceptere," slutter hun.

MIG OG MIN UDDANNELSE

ANNE BUNIMOWICZ, FULDMÆGTIG, DIREKTIONSSEKRETARIATET

Anne Bunimowicz har fået et legat fra Statens Center for Kvalitets- og Kompetenceudvikling til tre ugers studie- og arbejdsophold hos den canadiske kriminalforsorg i oktober 2010. Hun skal især se på, hvordan de arbejder med branding og kommunikation. Legatmidler til den type studierejser kan søges af alle statsansatte via www.sckk.dk, og næste ansøgningsfrist er 1. november 2010.

"Den canadiske kriminalforsorg, Correctional Services of Canada, er rigtig gode til at formidle deres resultater, både til sit personale og til samfundet udenfor. Personalet er stolt af resultaterne, og folk ved, hvad organisationen står for. Canada er inspiration for mange fængselsvæsener i verden.

Jeg sidder i den gruppe, der skal udforme vores egen branding-indsats, og jeg venter at få rigtig meget ud af opholdet. Jeg skal indgå i det daglige arbejde i en af deres afdelinger, sandsynligvis udviklings- og kommunikationsafdelingen, i hovedkvarteret i Ottawa og desuden besøge nogle fængsler i byen Kingston."

FAKTA OM DE CIVILE MEDARBEJDERE

Omkring 35 procent af Kriminalforsorgens personaleforbrug på knap 5000 årsværk bliver brugt på civile medarbejdere.

De civile medarbejdere skal gennemgå Kriminalforsorgens civile uddannelse (KCU1 og KCU2) eller AC-uddannelsen (for akademikere). Begge uddannelser varer i to uger og har karakter af en generel introduktion til Kriminalforsorgen.

Det samlede sygefravær hos de civile faggrupper har i gennem en årrække været markant lavere end hos det uniformerede personale. Sygefraværet bruges ofte som indikator for, hvor godt eller dårligt personalet trives.

Kilder: www.kriminalforsorgen.dk, www.kuc.dk, Kriminalforsorgens årsrapport 2008

Tre civile fortæller om jobstarten, fagligheden og udfordringerne

Juristen **Cebina Hansen**

Arbudssted: Vridsløselille
Færdiguddannet: 2003
Ansæt i Kriminalforsorgen: 2007

"Da jeg sad i Klientkontoret, foregik kontakten til klienterne oftest over telefonen, og jeg tænkte meget over det, før jeg sagde ja til jobbet på Vridsløselille ... Da jeg gik ind ad porten første gang, var jeg spændt på, om jeg kunne se mig selv gå ud og ind ad en fængselsport hver dag. Men det fandt jeg hurtigt ud af, at jeg godt kunne."

"Den første tid var ret hektisk. Det er jo et stort hus med mange aktører. Der er fængselsbetjente, afdelingsledere, souschefer, fløjsekretærer, socialrådgivere, den øverste ledelse og så er der de indsatte. Man skal lige finde sin rolle."

"Klientkontakt er ikke noget, man lærer på jura. Jeg har da nogle gamle studieveninder, som er sådan lidt wow. De synes, det er lidt vildt at arbejde i et fængsel."

"Det sværeste er, hvis man skal meddele et afslag, og hele verden braser i grus for dem. Jeg vil sige, at jeg tager en del med hjem fra sådan en dag. Faktisk er jeg glad for, at jeg lige har en halv times køretur, inden jeg når hjem til familien. Jeg ved ikke, om det er, fordi jeg ikke har været længere tid i systemet. Eller også bliver jeg bare forholdsvis påvirket af situationen."

Tre civile fortæller om jobstarten, fagligheden og udfordringerne

Sygeplejersken **Jeppe Mørch**

Arbejdssted: Vestre Fængsel

Færdiguddannet: 1995

Ansæt i Kriminalforsorgen: 2005

"Jeg havde arbejdet en del med akut sygepleje, men jeg syntes, jeg manglede en social dimension i mit arbejde."

"De første dage var fuldstændig overvældende. Bare det at være et sted, hvor man låser folk inde ..."

"Fagligt skal vi sprede os over rigtig meget. Vi skal kunne se, hvornår et ben er brækket, spotte psykiske sygdomme og skal kunne genkende abstinenser. Og hvis du tager en forkert beslutning, kan folk altså dø af det. Der kunne vi godt mangle noget teoretisk supplement i form af efteruddannelsestilbud."

"Der har været en enkelt gang, hvor jeg blev bange. Jeg var inde i en celle hos en psykisk dårlig misbruger. Han var to meter og ti høj, og mens jeg var derinde, blev hans øjne pludselig helt sorte. Der blev jeg grebet af panik og tænkte: hvordan kommer jeg egentlig ud herfra, hvis ... men der skete ikke noget. Betjentene er jo gode til at passe på os."

"Vi har haft en del sygeplejersker, som har været her i 14 dage, og så ser vi dem ikke igen. De kan ikke klare de låste døre, og den ... hvad skal man kalde det... latente trussel om vold. Men jeg har altså været her i mange år nu og er vildt glad for mit arbejde."

Den socialfaglige konsulent **Lisbeth Wissing**

Arbejdssted: Jyderup

Færdiguddannet: 1994

Ansæt i Kriminalforsorgen: 1996

"Jeg sad i en kommunal forvaltning med 120 børnesager og syntes, at man glemte forældrene, når man fjernede børnene. Det kunne jeg etisk ikke leve med, så jeg sagde mit arbejde op og søgte et tre måneders vikariat i KiF i Holbæk."

"Det var ikke svært at møde de indsatte, for jeg havde tidligere arbejdet med stofmisbrugere ... men i starten tog det da tid at sætte sig ind i et helt nyt lovstof."

"Selvfølgelig er der indsatte, som ikke kan forstå den afgørelse, som er truffet ... Men der handler det om, at man – uanset budskabet – har en anerkende tilgang til den person, som sidder over for dig. Det er der nogen, som har nemt ved, og så er der andre, hvor det er en udfordring at have med det her klientel at gøre."

"Jeg synes ikke, at der er store uenigheder mellem faggrupperne. Ikke for at gøre det lyserødt, for alle steder opstår der jo problemer... Men i forbindelse med vores hash- og substitutionsprojekt har vi nedsat en styregruppe, hvor alle faggrupper er repræsenteret. Her kan man også tale samarbejde. Hvis ikke vi havde haft det, var det ikke sikkert, at det var gået så godt, som det rent faktisk er."

Tretrinsraket skal føre til målrettet udvikling

Alle har brug for at blive udfordret for at blive ved at udvikle sig i jobbet. Det skal sikres i et nyt system for kompetenceudvikling.

■ Når man er uddannet fængselsbetjent og har ti års erfaring fra forskellige afdelinger, hvad er der så tilbage at lære?

Svaret er ligetil: Masser. Der er altid noget. Alle kan og bør udvikle sig og deres kunnen i faget – men hvad der præcis skal læres, afhænger både af den enkelte og af tjenestestedet.

Det er udgangspunktet for det system for kompetenceudvikling, som er ved at blive indført i Kriminalforsorgen over hele landet. Formålet er at give ledere og medarbejdere et konkret værktøj til at snakke om udviklingsbehov.

Arbejdet er organiseret i en tretrins-raket, fortæller udviklingschef Lars Thuesen i Direktoratets Udviklings- og Controllerenhed, der har stået for udviklingsarbejdet:

”Første trin er de otte medarbejderkrav, som gælder for alle. Næste trin er de otte kompetenceprofiler, der konkretiserer, hvad medarbejderkravene betyder for de forskellige faggrupper. Tredje trin er MUS-samtalerne, hvor medarbejder og leder snakker sammen og laver aftaler om behovene for udvikling, både for den enkelte og for arbejdspladsen.”

Lokal forankring

”Vi har ønsket at arbejde mere systematisk og strategisk med kompetenceudvikling,” siger Lars Thuesen. ”Mange tjenestesteder

KUC er specialister i kurser for fængselsfolk

Det kriminalforsorgsspecifikke.

Et langt ord, men det styrer alt det, som efteruddannelses-teamet på KUC beskæftiger sig med. De skal have specialviden om det, som er særligt for at arbejde i Kriminalforsorgen – og sørge for at arrangere kurser, temadage og seminarer, så personalet er opdateret på det vigtige.

”Vi indretter os hele tiden efter de behov, der opstår,” siger uddannelseskonsulent Ingeborg Dige Thorsen. ”Vi har kontakt med rigtig mange ansatte, og derfor har vi god føling med, hvad der rører sig ude på tjenestestederne.”

Teamet har delt ansvaret for forskellige fagområder mellem sig, så man let kan finde den rigtige at spørge til råds. På kurser og temadage trækker de på undervisere både fra egne rækker, fra tjenestestederne, og eksterne fra fx politiet og sundhedsvæsenet.

På billedet sidder i rækken til venstre uddannelseskonsulenterne Morten Gents (kurser om sikkerhed og arbejdsmiljø), Ingeborg Dige Thorsen (kurser om forhørsledelse, støtte og motivation, behandling samt for civil personale) og Miriam Horstmann (kurser om personaletrivsel og ledelse). Til højre kursussekretærene Anne Marie Zöllner og Helle Barker.

er rigtig gode til det – men vi skal have alle med. Derfor har vi lavet denne plan for arbejdet.”

”Behovene er jo forskellige og afhænger både af, hvilke klienter man har, og tjenestestedet i øvrigt. Nogle har brug for arabisk, nogle for at blive bedre til kommunikation med de indsatte. Derfor er den lokale forankring helt afgørende. Udviklingsplanerne skal tage udgangspunkt i det daglige arbejde og i de behov, der er på arbejdspladsen.”

”Det lyder til, at de otte medarbejderkrav giver meget god mening,” fortsætter han. ”Tilbagemeldingerne viser, at det er rart, at der er formuleret klare forventninger til den enkelte. Kravene skal selvfølgelig gøres konkrete, så de giver mening i hverdagen. Men derfor kan der jo godt opstå usikkerhed – det er en naturlig del af forandring.”

Derfor bliver alle ledere også klædt på til at håndtere udviklingsprocessen. Alle trænes i den dialog, der skal bruges i en MUS-samtale.

Dertil tilbydes alle tjenestesteder en lokal udviklingsproces, hvor ledere, tillidsfolk og samarbejdsudvalg over tre seminar-dage lærer at lægge en strategi for kompetenceudvikling.

Hotline til udvikling

I dette efterår vil Kriminalforsorgens ansatte så kunne slå op på intranettet og finde et såkaldt inspirationskatalog over kompetenceudviklingsmuligheder. Her vil relevante uddannelsesstilbud være samlet – ligegyldig om man har brug for et it- eller et lederkursus. Ikke alt kan være med, men der vil være oversigt over tilbud fra KUC og andre kursusudbydere, og mangler man noget, vil rådgivere være klar på KUC til at hjælpe videre.

”Kataloget skal være et dynamisk redskab, som kan vise veje til udvikling, og som løbende opdateres i nært samarbejde med KUC, AMU og andre,” siger Lars Thuesen. ”Når et behov er afdækket, er det vigtigt, at man kan finde det rigtige tilbud.”

Udvikling har mange former

Kravene ændrer sig hele tiden til, hvad man skal kunne for at være helt fremme i skoene som ansat i et dansk fængsel. Der er behov for viden om mange forskellige emner, men også for udvikling i mange forskellige former.

”Der har været en tendens til at tænke, at udvikling er lig med at tage af sted på kursus,” siger Lars Thuesen. ”Men nogle gange giver det mere at tage uddannelsen ind på tjenestestedet, fx med en ekstern og en intern underviser, organisere jobrotation eller være med i et lokalt projekt sammen med andre aktører på arbejdspladsen.”

Tilknytningen til hverdagen og arbejdspladsen er også afgørende for, at deltagerne synes, at indholdet i et projekt eller kursus er brugbart og relevant.

”Det er meget vigtigt, at der er en intern underviser eller én med kendskab til Kriminalforsorgen, for ellers oplever deltagerne ikke indholdet som troværdigt,” siger Lars Thuesen. ”Her har KUC en central rolle, for de har det interne kendskab til tingene, og de er gode til at fange de nye behov op.”

Femøren skal vendes

Der er mange planer – men træerne vokser aldrig ind i himlen. Det er sparetider i det offentlige, og der er ikke penge til dyre nye tiltag.

Lars Thuesen hører somme tider indvendingen ’Hvad skal vi med MUS-samtaler, hvis der ikke er nogen penge til kurser?’ Men så snævert kan man ikke se på udvikling, mener han:

”Det er stadig vigtigt, at leder og medarbejder bruger halvanden time på at diskutere det, der fylder i hverdagen. Det er ikke slut med at udvikle sig, bare fordi man har ti års erfaring. Så skal man måske bare have udfordringer på et andet niveau, og det må man finde ud af i dialog med sin leder. Udvikling er der altid behov for.”

”Vi skal lære at arbejde langsigtet med kompetenceudvikling og sørge for, at udviklingen altid er forankret i de lokale behov,” siger udviklingschef Lars Thuesen, UCE.

Efteruddannelses-teamet fra KUC.

MIG OG MIN UDDANNELSE

KENNETH ANDERSEN, FÆNGSELSBETJENT, KØBENHAVNS FÆNGSLER

Kenneth Andersen deltog i et uddannelsesforløb af mæglere, der fra 1. september kan tilkaldes, hvis samarbejdet er gået i hårdknude på et tjenestested. Mæglerne skal være neutrale parter og hjælpe med at finde en løsning på konflikten, som alle kan være tilfredse med. Forløbet blev gennemført af Kriminalforsorgens Uddannelsescenter (KUC), der også står for koordinering af mæglingen.

”Jeg tændte med det samme, da jeg så opslaget om kurset. Det interesserer mig meget at lære nye veje for at løse konflikter. Mægling går ud på at få to mennesker til at forstå hinanden, så man finder en løsning i stedet for fx at sætte hele det faglige system i gang.

Uddannelseskonsulenterne var gode til at etablere et rum, hvor vi kunne suge til os. Vi lærte, at det ”at være mægler” er lig med ”at tænke mæglende”, og det etablerer sig som et livssyn. Ordningen er ikke begyndt endnu, og jeg glæder mig til at komme i gang. Men jeg mærker, at jeg ikke kan lade være med at bruge tankegangen i mit daglige arbejde allerede nu.”

Bog markerer direktoratets første 100 år

☛ Den 1. oktober er det hundrede år siden, at Direktoratet for Fængselsvæsenet – siden 1973 med navnet Direktoratet for Kriminalforsorgen – officielt begyndte sin virksomhed. Fængselshistorisk Selskab har derfor taget initiativ til en bog, der for første gang belyser Kriminalforsorgens i perioder turbulente historie til i dag. Fokus ligger på selve direktoratet, men eftersom administrationen og dens arbejdsområde har udviklet sig i tæt vekselvirkning med hinanden, spiller fængselsvæsenet med sine mangfoldige institutioner og opgaver også en stor rolle.

Bogen er skrevet af to historikere og to jurister. Martina Henze beskriver vejen til oprettelsen af direktoratet, før Peter Fransen analyserer direktoratets udvikling op til i dag. Hans Jørgen Engbo fokuserer på håndteringen af de indsatte på baggrund af udviklingen i dansk fængselsret, og endelig giver tidligere direktør Hans Henrik Brydsholt et mere personligt indblik i Kriminalforsorgen i 1970'erne.

Der tegnes de store linjer af Kriminalforsorgens udvikling til en moderne administration, men bogen rummer også mange interessante og hidtil lidet kendte historier. Således blev en landsdækkende fængselsadministration allerede oprettet i 1849, men den var i den første periode et enmands-foretagende og endda overvejende et bierhverv. Dette ændrede sig først i 1910 med oprettelsen af

Bogen udkommer 1. oktober og kan købes hos Fængselshistorisk Selskab, Strandgade 100, 1401 København K eller på email til adressen torben.rasmussen@kriminalforsorgen.dk. Prisen er 200 kr., dog 100 kr. for medlemmer af Fængselshistorisk Selskab, idet selskabet yder et tilskud.

Direktoratet for Fængselsvæsenet, hvilket i øvrigt skete i kølvandet på afsløringen af den daværende justitsminister Alberti som storbedrager. I det følgende voksede direktoratet til en forgrenet organisation med nu ca. 200 ansatte. Også direktoratets ansvarsområde udvidedes bl.a. med overtagelsen af arresterne i 1938 og forsorgen i 1973.

Direktoratets udvikling og virke var præget af forskellige aktører og skiftende ydre omstændigheder. Til de mere spraglede personligheder hørte fx Christian August Birch, der indtil 1926 stod for at indrette fængslernes arbejdsdrift efter helt nye principper – ikke mindst til gavn for sin egen pengepung. En anden interessant historie er, at efterkrigstidens største innovation på feltet, de åbne fængsler, blev indført nærmest af nød som direkte følge af besættelsestiden og retsopgøret.

Motivation

200 fagfolk deltog i Kriminalforsorgens konference om undervisning på Nyborg Strand med blå himmel og skarp sol

☛ Under overskriften "Uddannelse af indsatte i kriminalforsorgen" mødtes fagfolk fra fængsler, arresthuse, pensioner, KIF og Direktoratet i juni med repræsentanter fra bl.a. Undervisningsministeriet, Arbejdsmarkedsstyrelsen, kommunerne og erhvervslivet. Konferencens formål var at sætte fokus på udfordringer, muligheder og perspektiver for uddannelsen af indsatte.

Ifølge chefkonsulent i Direktoratet Morten Bruun Petersen var resultatet af de mange oplæg, workshops og debatter mere end tilfredsstillende.

"Jeg synes, at det lykkedes os at få en masse ideer til, hvorledes vi kan styrke de indsatte's muligheder, bragt frem i løbet af konferencen. Det var meget positivt at opleve, at der er en udbredt forståelse for, at uddannelse af indsatte er et fælles anliggende, at samarbejdet på tværs af faggrupper, institutioner og myndigheder skal styrkes, og at uddannelse skal spille sammen med de øvrige indsatser for de indsatte. Det er en rigtig god platform for det videre arbejde," mener Morten Bruun Petersen.

Lyst til at lære

En central pointe i de mange diskussioner og indlæg var, at de indsatte først og fremmest skal motiveres og gøres klar til at ville modtage undervisning.

"Vi har nogle gange en tendens til at sætte folk direkte på skolebænken – for derefter at stille os uforstående over for deres manglende motivation eller lyst til at lære. Måske skal vi i mange tilfælde være mere opmærksomme på begrebet læring frem for uddannelse. Man kan lære på mange måder," tilføjer Morten Bruun Petersen.

På baggrund af de input, der er kommet ud af konferencen, vil Direktoratet nu samle trådene og arbejde videre med en mere præcis beskrivelse af en egentlig uddannelsesvision

"Det er klart, at der skal være en vision for uddannelsesområdet, og konferencen var et oplagt sted at starte den proces, der skal føre til en samlet plan, der rækker ud i fremtiden. Der er selvfølgelig mange løse ender – det vil der altid være – efter en konference af den slags, hvor vi skal forsøge af tænke stort. Jeg tror, det er vigtigt, at vi forsøger at fastholde den positive gejst og det reelle ønske om at gøre en forskel for de indsatte," siger Morten Bruun Petersen.

og muligheder

Der kom også input fra både
nuværende og tidligere indsatte.

Uenigheden var ikke stor, men syns-
punkterne mange under debatten.
200 fagfolk fra hele landet deltog
i konferencen.

Der blev også diskuteret mere
moderne teknologi blandt
deltagerne.

I den bedste sendetid

Som ansat eller indsat i fængslerne er det glimt af en helt almindelig hverdag. Men for to tv-dokumentarister folder der sig den ene fortælling ud efter den anden. I 12 udsendelser i efteråret rapporterer de fra hverdagen i Statsfængslet ved Horserød

De er blevet tilbudt at ryge med, når en indsat tændte en joint i cellen. Ved andre lejligheder er de med kameraet kørende fulgt i hælene på hunde og betjente under ransagning efter stoffer. Journalisterne Lisbet Barrett og Vibeke Heide-Jørgensen har bevæget sig frit imellem indsatte og ansatte, siden de for mere end et år siden begyndte deres arbejde med at skildre dagligdagen i Statsfængslet ved Horserød. Det bliver til seks timers tv i den bedste sendetid.

"Det har først og fremmest krævet meget stor tillid blandt både medarbejdere og de indsatte – og det har vi virkelig mødt hos mange", konstaterer Vibeke Heide-Jørgensen i en pause fra redigeringen af udsendelserne.

En kontrakt mellem fængslet og Danmarks Radio om formålet med udsendelserne samt en række informationsmøder for både indsatte og ansatte var med til at bane vejen for denne tillid. Aftalen sikrede fængslets ledelse ret til gennemsyn for at sikre, at medarbejdere og indsatte, der vil være anonyme, bliver sløret på

tv-skærmen. Desuden er formålet at rette eventuelle faktuelle fejl. Samtidig blev journalisterne integritet sikret. De måtte nødvendigvis vende det døve øre til, hvad de måtte overheøre om kriminalitet i fængslet, når de færdedes blandt de indsatte, for at kunne bevare deres tillid.

"Vi har nu og da følt, at vi skulle balancere, fordi vi har ligget inde med en viden, vi måtte holde for os selv. I nogle tilfælde om kriminalitet på en afdeling, i andre tilfælde om en afgørelse om udgang, som vi hørte om fra personalet, før den indsatte, som den vedrørte, var underrettet", fortæller Lisbet Barrett.

Et fremmed univers

De første mange måneder fulgte journalisterne dagligdagen uden kamera.

"For os var det et helt nyt univers, vi skulle lære at kende. Vi vidste alene, at udsendelserne skulle være båret af reportage, så vi ledte efter både personer, steder og episoder, der kunne egne sig til forskellige fortællinger", forklarer Vibeke Heide-Jørgensen.

Et afsnit handler eksempelvis om skolen, hvor læreren kæmper bravt for at skabe succesoplevelser, der kan fastholde engagementet blandt deltagerne. I andre afsnit følger de en indsat, der får et stort ønske opfyldt, da han får frigang til frisørskolen, eller indsatte, som reflekterer over deres tilværelse med kriminalitet og deres ambitioner om at give livet en ny drejning ved blandt andet at gå i behandling for misbrug.

Alle indsatte, der har ønsket at medvirke, er blevet opfordret til at gennemtænke beslutningen grundigt og overveje mulige gener for dem selv eller deres familie. Desuden har de underskrevet en samtykkeerklæring, som har sikret dem nogle dages fortrydelsesret efter optagelsen.

"Det er sket enkelte gange, at nogen har fortrudt. Selv om det umiddelbart kan føles ærgerligt, er det vigtigste for os, at de, der medvirker, er helt afklarede om at stå frem", understreger de to journalister.

De håber, at seerne både vil føle sig underholdt og på linje med dem selv vil få et mere nuanceret billede af, hvem den enkelte kriminelle er, og hvordan dagligdagen former sig i et åbent fængsel.

"De færreste kender den verden og ved eksempelvis, at man kan passe sit job, mens man sidder inde, eller have sit barn på weekend på en særlig familieafdeling. Mange har formentlig også et stereotypet billede af fængselsbetjentenes rolle. Vi så, hvor

KAMERA KAN VÆRE NYTTIGT SPEJL

Vi skal kunne tåle at blive kigget i kortene – også med kamera på. Blandt andet ud fra den opfattelse var Lene Møller-Nielsen som nyansat inspektør i Statsfængslet ved Horserød positivt indstillet, da Danmarks Radio i begyndelsen af 2009 lagde billet ind på at følge dagligdagen i et åbent fængsel over længere tid.

"Mit største håb er, at udsendelserne vil give seerne et nuanceret og bredt billede af livet og dagligdagen for både indsatte og ansatte i et åbent fængsel. De kan øge indsigten i de opgaver, vi løser, vilkårene for arbejdet og belyse nogle af de udfordringer, vi har i Kriminalforsorgen", siger hun.

Hun lagde stor vægt på, at både ledelse, medarbejdere og tillidsrepræsentanter blev grundigt informeret og taget i ed om formålet, inden journalisterne blev lukket ind. Det var også afgørende, at samarbejdet med Danmarks Radio var præget af gensidig tillid.

"Arbejdet i Kriminalforsorgen er fuldt af dilemmaer og daglige valg mellem hensynet til sikkerhed og hensynet til resocialisering. Jeg tror, udsendelserne kan skabe debat om disse prioriteringer, og de kan måske også være et spejl for os selv, hvor vi kan se, om der er ting, vi kan løse på en bedre eller anden måde."

"Vi glæder os til at se udsendelserne i Horserød og er selvfølgelig parate til at deltage i den debat om vores virksomhed, som de måtte skabe," siger fængselsinspektøren.

Vibeke Heide-Jørgensen (tv.) og Lisbet Barrett lægger sidste hånd på de tolv udsendelser fra Horserød.

mange facetter jobbet indeholder – lige fra at varetage sikkerhed og visitation til at løbe ture i skoven med de indsatte og undervejs lægge øre til deres problemer,” fortæller Lisbet Barrett.

Et år med uro

Selv om det seneste år i fængslet har været betydeligt mere uroligt end normalt, oplevede journalisterne at få optimale arbejdsbetingelser. De blev sikkerhedsgodkendt og udstyret med egen nøgle, ligesom de fik stillet et kontor til rådighed.

Uroen skyldtes blandt andet bandekonflikten og udartede, da nogle forsøgte at trænge ind i fængs-

let. Desuden handler et afsnit i reportageserien om den tilspidsede stemning, der i nogle dage prægede mange fængsler i forbindelse med en ny kontrakt om telefoner på afdelingerne. Da de indsatte ikke længere kunne blive ringet op som tidligere og derved fik en voldsom merudgift til at holde kontakt til familien, resulterede det i arbejdsnedlæggelse i Horserød og flere dages konflikt og stormøder, hvorunder talsmænd blandt andet tog kontakt til formiddagspressen.

”Den episode er vi glade for at have med, fordi den i bund og grund illustrerer det samarbejde, der løbende er mellem indsatte og ansatte for at få hverdagen til at fungere,” siger Vibeke Heide-Jørgensen.

Sport skal bruges målrettet til at få de indsatte til at ændre opførsel og arbejde med deres sociale evner, siger Ron De Costa, der træner amerikansk fodbold i Vestre Fængsel.

Football med formål

☛ Han har huen trukket helt ned til øjnene og tager den ikke af indendørs. Ron De Costa ligner et street kid fra Brooklyn, der er blevet ældre. Og fra Brooklyn er han, men en gadedreng er han ikke. Til gengæld har gadebørn, kriminelle og andre problematiske unge hans glødende interesse og er også blevet hans levevej. Han møder dem dér, hvor de er – på gaderne.

“I am a street person. Det er dér, der er brug for mig,” siger han – også som forklaring på, at det endnu ikke er blevet til så meget med den ph.d.-afhandling, han skal skrive om sit arbejde med at bruge sport til at ændre opførsel.

Men to gange om ugen er det i Vestre Fængsel, der er brug for ham. Ellers er det Københavns og Brøndby Kommunes unge, der er i Ron De Costas fokus.

Målet styrer

Han er en mand med en amerikansk fodbold – men også med en overordnet idé om, hvad fodboldtræningen skal føre til, og en struktureret metode til at nå målet. Sport og træning er hans vej til de indsatte, men ikke som et tidsfordriv. Hans pointe er, at sporten skal bruges bevidst til at træne de sociale evner, som de mangler i deres dagliv.

“Det handler om at undgå den tilfældige læring og rette aktiviteterne mod de mål, man vil nå,” siger han. “Jeg gør ikke noget som helst, uden det har et formål.”

Han kalder sin metode “context manipulation” – og det er afgørende, at det er sammenhængen og ikke personen, der bliver manipuleret med, siger han.

Når han træner amerikansk fodbold-teknik i Vestre Fængsels gymnastiksal, er sporten det synlige – men det, der egentlig sker, er træning af deltagerens evne til at være sammen med andre og kontrollere sine reaktioner.

Ron De Costa tror ikke på, at sporten i sig selv ændrer så meget, hvis det ikke er en del af en pædagogisk indsats.

“Jeg har altid sat spørgsmålstejn ved, om sport automatisk fører til god opførsel,” siger han. “Det lader de fleste til at tro, men hvor mange sportsfolk bliver ikke taget i at gøre noget dumt? Hvis sport skal bruges til at nå bestemte mål, skal aktiviteterne planlægges meget præcist.”

Afslørende boldspil

Fordi de fleste i Vestre Fængsel er indsat i kort tid, er det svært at arbejde langsigtet. Ron De Costa prioriterer de områder, der kan føre til færre konflikter, både med andre indsatte og med personalet.

Hans metode indebærer, at han diskret observerer og analyserer, mens han kommanderer de indsatte rundt i træningen.

Første trin er at identificere udgangspunktet for en indsat eller gruppe: Hvordan taler de? Er nogle meget aggressive? Næste trin er at bruge øvelser og situationer i træningen, der udfordrer deltagerne på de specifikke problemer. Til sidst snakker han forløbet igennem med holdet for at bevidstgøre dem om deres handlemåder og opførsel over for andre. Det kan ske i salen – eller på tomandshånd på afdelingen bagefter.

I gruppen i gymnastiksalen er tonen kontant. Eksempelvis satte De Costa engang bevidst en gruppe til at spille høvdingebold på en bane, der var alt for lille til det. Der var en del protester over banens størrelse, men til sidst begyndte spillet – og var slut, nærmest før det var begyndt, fordi spillerne stod så tæt.

Og hvad kan vi så lære af det? spurgte han spillerne.

“De måbede lidt, og så fortalte jeg dem, hvad jeg havde set: ‘I vidste fra starten, at dette spil ikke kunne vindes, men I valgte at spille alligevel - i stedet for at se situationen i øjnene. Det var nøjagtig det samme, I gjorde, da I blev kriminelle første gang.

I snakker så meget om i loyalitet og om, hvem der er en stikker – men jeg ser, at i spillet gemmer I jer bag en af jeres holdkammerater for selv at redde skindet. I er altså parat til at være illoyale for at overleve – selv om I ved, at I vil tabe alligevel. Jeres opførsel afslører, hvem I er - ikke det, I siger’.”

Fire veje til vrede

Umiddelbart ser man ikke den minutløse planlægning af træningen. Tempoet er højt, kommandoerne flyver på engelsk, og aktiviteterne skifter hele tiden.

“Jeg ved jo, at de ikke kan holde opmærksomheden på noget i mere end fem minutter,” siger Ron De

☛ SØVNLØS I ARRESTEN

Undervisningsleder Ole Richter i Københavns Fængsler har ventelister over indsatte, der gerne vil deltage i Ron De Costas træning:

“De indsatte har et stort ønske og behov for at få brændt noget energi af. Og som et led i den dynamiske sikkerhed er programmet genialt – ikke kun fordi den indsatte bruger sin krop, men fordi der i konceptet er indbygget en del positiv socialpsykologi. Den indsatte bliver hele tiden udfordret på sine reflekser, overblik, samarbejdsevne, sprogbrug, koncentration og adfærd i gruppen.

De indsatte elsker det, og vi hører dem sige, at de har ligget søvnløse og tænkt over det, Ron har sagt til dem under træningen.

Som en sidegevinst opbygger Ron et netværk af fx mindre søskende til varetægtsfængslede, som kan bruges i hans arbejde med børn og unge på gadeplan.”

“Sport skal planlægges nøje,” siger Ron De Costa.

Ron De Costa udfordrer de indsatte til at kontrollere temperamentet.

... Football med formål

Costa. "Det er en af de ting, vi arbejder med. Der er typisk fire situationer, der kan få en indsat til at fare i flint: Når alting bliver for komplekst og uoverskueligt, når intensiteten bliver for høj, når tingene varer for længe, eller hvis der er mange distraktioner. Afhængigt af den enkeltes problem kan jeg planlægge øvelser, hvor han bliver bedre til at håndtere det."

Deltagerne følger hans mindste vink. De løber og griber bolden i farten, dribler over forhindringer uden

at se på dem og holder øje med tre modstandere på én gang, selv om der bliver skubbet og mast. Imens lærer de umærkeligt at arbejde sammen, at møde modstand uden at blive aggressive og at forudse kritiske situationer.

"Det skal føre til, at de hver især reflekterer over deres egen opførsel. Det er dem selv, der skal ændre på det – der er ingen andre, der kan gøre det for dem."

På vagt i Afghanistan

☛ Erfaring fra et dansk fængsel eller arresthus kan også bruges i Afghanistan. Tre danske fængselsbetjente fik god brug for deres viden og evner, da de i foråret var udstationeret i to måneder i Afghanistan på dels Price- og dels Budwan-basen (som før hed Armadillo). Anita Jessen fra Statsfængslet Møgelkær, Lars Holst fra Arresthuset i Randers og Klaus Læborg Nielsen fra Arresthuset i Vejle indgik i det hold, der bevogtede lejrene og stod for adgangskontrol i hovedvagten. Det blev en ny måde at bruge sin viden om sikkerhed og kommunikation på for de tre fængselsbetjente.

"Vi kunne trække på vores erfaring i at bevare roen, selvom der er uenighed eller konflikter," fortæller Klaus Læborg Nielsen. "Det er jo ikke første gang, vi oplever, at der er nogen, der bliver sure over de beslutninger, vi tager."

De tre var også med til at modtage sårede afghanere, både civile og militære, og undersøge dem for farlige genstande, før de blev sendt videre til lejrens skadestue. Også her fik de brug for evnen til at bevare roen og overblikket, ikke mindst da der en dag skete en busulykke i nærheden, og de på én gang modtog 22 sårede. Da skulle de hurtigst muligt få de sårede videre til behandling, men uden at gå på kompromis med sikkerheden.

"Men det gik fint for både os og de militære kolleger, og der var da ingen af de sårede, der døde," husker Klaus Læborg.

De tre havde forberedt sig i næsten et år på ud-

Anita Jessen fra Statsfængslet Møgelkær, Lars Holst fra Arresthuset i Randers og Klaus Læborg Nielsen fra Arresthuset i Vejle havde god brug for deres evne til at bevare ro og overblik, da de var udstationeret i Afghanistan.

sendelsen. I hver anden weekend var de hjemmefra til både praktisk træning i skydning eller førstehjælp og til undervisning i kulturforhold eller hvordan man arbejder med tolke.

"Det var en lang og tung omgang, men det var det hele værd," siger Klaus Læborg. "Jeg har lært utrolig meget af hele forløbet."

Det gjorde først og fremmest indtryk at møde en anden kultur på dens egen hjemmebane, synes han:

"Mange af de kultur-opfattelser, man er vant til hjemmefra, holder ikke. Fx havde nogle af lastbilchaufførerne fine paillet-besatte hatte, og det var lidt specielt. Mændene kan gå med hinanden i hånden, og de er ikke berøringsangste som os. Det er bare en del af deres kultur, og det er nogle af de steder, hvor man ser forskellene."

A close-up portrait of Bettina Petersen, a woman with long blonde hair and blue eyes, wearing a light blue button-down shirt. She is looking slightly off-camera with a calm expression.

Vi blev enige om, hvordan vi holder fri med de indsatte

☛ At balancere mellem det hårde og det bløde er ikke altid lige let, når man taler om fritid med de indsatte. Det kan JKL-personalet i Midtjyllands lukkede afsnit skrive under på.

Vi er på JKL en meget stærk personalegruppe, der kender hinanden godt. Vi samarbejder og får løst en masse vanskelige opgaver i fællesskab. Men når emnet hedder "fritid med de indsatte", skilles vores veje – eller det gjorde de i hvert fald tidligere.

Personalegruppen var på det område splittet i to: "For fritid" og "imod fritid". Det kunne give nogle store diskussioner og konflikter personalet imellem. Der var mange gode argumenter både for og imod, men en ting kunne vi ikke komme uden om: Det stod i vores jobbeskrivelse, så der skulle findes en løsning, som alle kunne forliges med.

Vi tog emnet op på vores personalemøder. Mere end en gang blev alt andet sat til side, og der stod kun FRITID på listen. Vi har arbejdet hårdt både med problematikken og de indbyrdes relationer. Der blev indgået et kompromis omkring retningslinjer for fritid, hvor alle blev hørt og til slut kunne stå inde for disse retningslinjer.

Vi er blevet ved med at arbejde på problemet, og som tiden er gået, har vi fået det bedste samarbejde. Stort set alle er blevet glade for fritid – ja, nogle gange kan man næsten se to betjente på vej ind af porten med sportstasken over skulderen, og det er nu en "kamp" om, hvem der i dag skal i hallen med de indsatte.

Vores høje relationer til hinanden i personalegruppen har med andre ord i dag gjort vores forskellighed til en styrke frem for en svaghed.

Bettina Petersen
Fængselsbetjent, Statsfængslet
Midtjylland

♦ HOLD BALANCEN!

For at sætte fokus på Kriminalforsorgens værdi – "Kunsten at balancere mellem det hårde og det bløde" – viser vi i hvert nummer eksempler på, hvordan ansatte i Kriminalforsorgen bruger værdien i det daglige arbejde.

24 unge er i fængsel på en gennemsnitlig dag

☛ Hver dag indsættes gennemsnitligt to unge mellem 15 og 17 år i fængsel eller arresthus.

I 2009 i løbet af hele året skete det 783 gange, at en ung mellem 15 og 17 år kom ind ad porten i et fængsel eller et arresthus. Langt de fleste bliver indsat, fordi de er blevet anholdt eller varetægtsfængslet og måske senere overgår til afsoning. Kun 29 mødte op fra fri fod for at afsone en tidligere idømt straf.

Flere af de unge kommer ind mere end én gang i løbet af et år. Det vil sige, at der i 2009 var 783 indsættelser fordelt på 670 unge.

Gennemsnitligt dagligt belæg

I 2009 var der i gennemsnit hver dag 24 unge, der opholdt sig i et fængsel eller et arresthus. 7 unge sad der for at afsone en dom, mens 15 var varetægtsfængslet, og 2 var anholdt. 4 opholdt sig i lukkede fængsler, 18 i arresthuse og 2 i åbne fængsler.

FNs børnekonvention siger, at frihedsberøvelse af unge under 18 år kun må bruges som en sidste udvej. Derfor har Kriminalforsorgen udarbejdet særlige regler deres behandling, den såkaldte ungebekendtgørelse.

Som udgangspunkt skal de unge placeres i lukkede sociale institutioner og ikke hos Kriminalforsorgen. Når 15-17-årige alligevel er i fængsler og arresthuse, skyldes det primært, at der er pladsmangel på institutionerne, eller at der er tale om unge, som de sikrede institutioner ikke kan håndtere.

De unge, der skal afsone i fængsel, skal afskærmes fra de voksne indsatte. I det åbne fængsel i Jyderup og det lukkede fængsel i Ringe er der specielle ungeafdelinger, hvor personalet er særligt uddannet til at tage sig af de unge. I Københavns Fængsler, som er landets største arresthus, placeres de unge ligeledes på en særlig afdeling, hvor de er beskyttet i forhold til de ældre indsatte.

Gennemsnitligt belæg af unge i alderen 15 - 17 år i fængsler og arresthuse

	FÆNGSEL	ANHOLDTE	VARETÆGT	UDLÆNDINGELOV	I ALT
Lukkede fængsler	3,7	0,1	0,6	-	4,4
Åbne fængsler	2,3	-	-	-	2,3
Københavns Fængsler og arresthusene	1,1	1,5	14,8	0,3	17,6
2009	7,2	1,5	15,3	0,3	24,3

Antal indsættelser i fængsler og arresthuse i 2009 af personer, der var 15-17 år ved indsættelsen

Antal personer indsat i alt	670
Antal indsættelser af 15-17 årige i alt	783
heraf	
- som arrester	754
- som dømte	29